

שבחי אדונינו תפארת ישראל מאור הגולה רבן של כל ישראל הרמ"א [רבי משה איסרליש] בעל המפה.

ג) סיפור מפטירת והסתלקת רבינו הרמ"א [רבי משה איסרליש] ז"ל.

ויהי בשנת חמשת אלפים של"ג ביום ל"ג בעומר אשר נתמלא ל"ג שנים מיום הוולדו, עלה רבינו הקדוש לשמים ושבק לנו החיים. מובן זאת לכל בר דעה אשר כל העיר קראקא וכל סביבותי, רבנים זקנים וחכמים אנשים ונשים וטף, כולם באו להספיד את רבינו. ויהי בעת אשר הספידו את רבינו והרצו שבחיו לפני כל העם, ויען אשר חי ל"ג שנים וחיבר ל"ג ספרים ונפטר בן ל"ג שנה ל"ג למאה הרביעית ביום ל"ג בעומר, רצו שיעלה מספר שבחיו ג"כ ל"ג בצמצום, ומה היו השבחים לא תוארים וכינוים שמכנים אדם גדול כי זה היו מונים והולכים בלי שיעור כלל אך לאשר בעלי ההספד ה' חכמים וחסידים רצו רק לספר שבחיו מהנוראות אשר עשה ופעל בעבודת בוראו ית"ש בחכמה וביראת חטא וכאשר חשבו כל שבחיו עלו למספר ל"א שבחים ויצטערו כל העם כי רצו שיעלו למספר ל"ג וכנ"ל ויתבוננו העם במעשה רבינו אולי יזכרו עוד עד שבח ל"ג, ויזכרו כי בכל פורים בסעודה בערב התחפש רבינו בבגדי עני ובכל בית חפש וציוה ליתן לו מים לרחוץ ידיו לאמור לא התפללתי תפלת מעריב למען יזכרו אנשי הבית מעריב כי מחמת שכרות והמשכת הסעודה הי' קרוב הדבר לבא לידי שכחה על תפלת ערבית לגמרי, וע"כ הזכיר רבינו בכל בתי העיר להתפלל מעריב זהו השבח הל"ב :

והנה השבח הל"ג לא מצאו כלל ויצטערו ע"ז מאוד מאוד ויכריזו בכל העיר בחרם אשר כל איש היודע דבר מרבינו או שמע תוארים וכינוים שמכנים אדם גדול, כי זה היו מונים והולכים בלי שיעור כלל, אך לאשר בעלי ההספד הי' חכמים וחסידים, רצו רק לספר שבחיו מהנוראות אשר עשה ופעל בעבודת בוראו ית"ש [יתברך שמו] בחכמה וביראת חטא. וכאשר חשבו כל שבחיו עלו למספר ל"א שבחים. ויצטערו כל העם כי רצו שיעלו למספר ל"ג, וכנ"ל [וכנזכר לעיל]. ויתבוננו העם במעשה רבינו אולי יזכרו עוד עד שבח ל"ג. ויזכרו כי בכל פורים בסעודה בערב התחפש רבינו בבגדי עני ובכל בית חפש וציוה ליתן לו מים לרחוץ ידיו, לאמור : לא התפללתי תפלת מעריב, למען יזכרו אנשי הבית מעריב. כי מחמת שכרות והמשכת הסעודה הי' קרוב הדבר לבא לידי שכחה על תפלת ערבית לגמרי, וע"כ [ועל כן] הזכיר רבינו בכל בתי העיר להתפלל מעריב. זהו השבח הל"ב :

שבחי אדונינו תפארת ישראל מאור הגולה רבן של כל ישראל הרמ"א בעל המפה.

ג) סיפור מפטירת והסתלקת רבינו הרמ"א ז"ל.

ויהי בשנת חמשת אלפים של"ג ביום ל"ג בעומר אשר נתמלא לרבינו ל"ג שנים מיום הוולדו, עלה רבינו הקדוש לשמים ושבק לנו החיים, מובן זאת לכל בר דעה אשר כל העיר קראקא וכל סביבותי רבנים זקנים וחכמים אנשים ונשים וטף כולם באו להספיד את רבינו. ויהי בעת אשר הספידו את רבינו והרצו שבחיו לפני כל העם, ויען אשר חי ל"ג שנים וחיבר ל"ג ספרים ונפטר בן ל"ג שנה בשנת ל"ג למאה הרביעית ביום ל"ג בעומר רצו שיעלה מספר שבחיו ג"כ ל"ג בצמצום, ומה היו השבחים לא תוארים וכינוים שמכנים אדם גדול כי זה היו מונים והולכים בלי שיעור כלל אך לאשר בעלי ההספד ה' חכמים וחסידים רצו רק לספר שבחיו מהנוראות אשר עשה ופעל בעבודת בוראו ית"ש בחכמה וביראת חטא וכאשר חשבו כל שבחיו עלו למספר ל"א שבחים ויצטערו כל העם כי רצו שיעלו למספר ל"ג וכנ"ל ויתבוננו העם במעשה רבינו אולי יזכרו עוד עד שבח ל"ג, ויזכרו כי בכל פורים בסעודה בערב התחפש רבינו בבגדי עני ובכל בית חפש וציוה ליתן לו מים לרחוץ ידיו לאמור לא התפללתי תפלת מעריב למען יזכרו אנשי הבית מעריב כי מחמת שכרות והמשכת הסעודה הי' קרוב הדבר לבא לידי שכחה על תפלת ערבית לגמרי, וע"כ הזכיר רבינו בכל בתי העיר להתפלל מעריב זהו השבח הל"ב :

והנה השבח הל"ג לא מצאו כלל ויצטערו ע"ז מאוד מאוד ויכריזו בכל העיר בחרם אשר כל איש היודע דבר מרבינו או שמע

כי זה היו מונים והולכים בלי שיעור כלל, אך לאשר בעלי ההספד הי' חכמים וחסידים, רצו רק לספר שבחיו מהנוראות אשר עשה ופעל בעבודת בוראו ית"ש [יתברך שמו] בחכמה וביראת חטא. וכאשר חשבו כל שבחיו עלו למספר ל"א שבחים. ויצטערו כל העם כי רצו שיעלו למספר ל"ג, וכנ"ל [וכנזכר לעיל]. ויתבוננו העם במעשה רבינו אולי יזכרו עוד עד שבח ל"ג. ויזכרו כי בכל פורים בסעודה בערב התחפש רבינו בבגדי עני ובכל בית חפש וציוה ליתן לו מים לרחוץ ידיו, לאמור : לא התפללתי תפלת מעריב, למען יזכרו אנשי הבית מעריב. כי מחמת שכרות והמשכת הסעודה הי' קרוב הדבר לבא לידי שכחה על תפלת ערבית לגמרי, וע"כ [ועל כן] הזכיר רבינו בכל בתי העיר להתפלל מעריב. זהו השבח הל"ב :

והנה השבח הל"ג לא מצאו כלל ויצטערו ע"ז [על זה] מאוד מאוד ויכריזו בכל העיר בחרם אשר כל איש היודע דבר מרבינו או שמע

מאנשים נאמנים, אל יעלים ואל יסתיר הדבר כ"א [כי אם] יבא לבית ההספד ויספר למען להשלים השבח ה"ג. אז באו שני אנשים חכמים וחסידים בית ההספד הנ"ל ויאמרו: "כל זמן אשר הי' רבינו בחיים חיותו לא הי' לנו רשות לגלות הדבר כי גזר עלינו רבינו ז"ל להסתיר את הדבר הזה לבלי לגלותו לשום אדם, אך עתה אשר גזרו בחרם ולכבודו, מוכרחים אנו להגיד את אשר ראו עינינו:

מעשה שהי' דָּבָר גדול ר"ל [רחמנא ליצלן] בקראקא אשר מתו אנשים ונשים וטף הרבה ונצטער ע"ז [על זאת] רבינו מאוד. ויהי ביום אחד ציוה רבינו שלא לקבור המתים שימותו היום כי אם יניחו אותם עד הלילה בפרוזדור של בהכ"נ ונתן צו להעביר לפניו כל מת שיראהו פנים בפנים וכן עשו ויראה רבינו את פני כל המתים וציוה לקוברם בלילה ההוא רק איש אחד שהי' מלמד ציוה לשומרו פה עד מחר, ויהי ממחרת ויצוה רבינו לקשור שני רגליו בשני זנבות סוסים ולסחבו בכל רחובות העיר וכן עשו ואח"כ ציוה ליתן לו מקום מהודר בבית עלמין ולקברו כראוי. ואח"כ שככה הרבר והיתה הרוחה והמגפה נעצרה כן הגידו האנשים, ויענו להם אנשי העיר כי המה זוכרים את הדבר הזה היטב, ויאמרו האנשים עתה נגיד לכם פשר דבר האיש המת אשר ציוה רבינו לסחבו בכל העיר ולעשות לו בזיון, הנה המת בא באותו לילה לרבינו ויאמר למה עשיתם לי בזיונות האלו הלא בב"ד של מעלה עיינו כדיני ולא מצאו עלי עון כזה אשר אצטרך לסבול בזיונות האלו, ועתה אמרו לי כי היו מכניסים אותי לגן עדן ורק מאשר עשה לי רבינו בזיון הזה לא רצו להכנסני עד אשר אשאל את פי רבינו פשר דבר. ויען לו רבינו כי אותך ראיתי ישר לפני לסבול בזיון לכפר על העיר כי לא ראיתי בכל האנשים איש ישר כמוך, גם למען תבא ותגד לי סיבת הדָּבָר והמגפה ר"ל אשר בעיר כי העלימו ממני מן השמים ולא הגידו לי. אבל כך לא ראיתי חלילה שום דבר רע, ויאמר המת לרבינו אם תרצה לדעת סיבת הדבר בואי עמי ואראה לכם את העון אשר נעשה בעיר ואז קרא רבינו אותנו ואמר בואו עמי והלכנו אתו עד בואנו חוץ

מאנשים נאמנים אל יעלים ואל יסתיר הדבר כ"א יבא לבית ההספד ויספר למען להשלים השבח ה"ג. אז באו שני אנשים חכמים וחסידים בית ההספד הנ"ל ויאמרו כל זמן אשר הי' רבינו בחיים חיותו לא הי' לנו רשות לגלות הדבר כי גזר עלינו רבינו ז"ל להסתיר את הדבר הזה לבלי לגלותו לשום אדם, אך עתה אשר גזרו בחרם ולכבודו מוכרחים אנו להגיד את אשר ראו עינינו:

מעשה שהי' דבר גדול ר"ל בקראקא אשר מתו אנשים ונשים וטף הרבה ונצטער ע"ז רבינו מאוד, ויהי ביום אחד ציוה רבינו שלא לקבור המתים שימותו היום כי אם יניחו אותם עד הלילה בפרוזדור של בהכ"נ ונתן צו להעביר לפניו כל מת שיראהו פנים בפנים וכן עשו ויראה רבינו את פני כל המתים וציוה לקוברם בלילה ההוא רק איש אחד שהי' מלמד ציוה לשומרו פה עד מחר, ויהי ממחרת ויצוה רבינו לקשור שני רגליו בשני זנבות סוסים ולסחבו בכל רחובות העיר וכן עשו ואח"כ ציוה ליתן לו מקום מהודר בבית עלמין ולקברו כראוי. ואח"כ שככה הרבר והיתה הרוחה והמגפה נעצרה כן הגידו האנשים, ויענו להם אנשי העיר כי המה זוכרים את הדבר הזה היטב, ויאמרו האנשים עתה נגיד לכם פשר דבר האיש המת אשר ציוה רבינו לסחבו בכל העיר ולעשות לו בזיון, הנה המת בא באותו לילה לרבינו ויאמר למה עשיתם לי בזיונות האלו הלא בב"ד של מעלה עיינו כדיני ולא מצאו עלי עון כזה אשר אצטרך לסבול בזיונות האלו, ועתה אמרו לי כי היו מכניסים אותי לגן עדן ורק מאשר עשה לי רבינו בזיון הזה לא רצו להכנסני עד אשר אשאל את פי רבינו פשר דבר. ויען לו רבינו כי אותך ראיתי ישר לפני לסבול בזיון לכפר על העיר כי לא ראיתי בכל האנשים איש ישר כמוך, גם למען תבא ותגד לי סיבת הדָּבָר והמגפה ר"ל אשר בעיר כי העלימו ממני מן השמים ולא הגידו לי. אבל כך לא ראיתי חלילה שום דבר רע, ויאמר המת לרבינו אם תרצה לדעת סיבת הדבר בואי עמי ואראה לכם את העון אשר נעשה בעיר ואז קרא רבינו אותנו ואמר בואו עמי והלכנו אתו עד בואנו חוץ

ונתן צו להעביר לפניו כל מת שיראהו פנים בפנים, וכן עשו. ויראה רבינו את פני כל המתים וציוה לקוברם בלילה ההוא. רק איש אחד שהי' מלמד ציוה לשומרו פה עד מחר. ויהי ממחרת ויצוה רבינו לקשור שני רגליו בשני זנבות סוסים ולסחבו בכל רחובות העיר, וכן עשו. ואח"כ [ואחר כך] ציוה ליתן לו מקום מהודר בבית עלמין ולקברו כראוי. ואח"כ [ואחר כך] שככה הדָּבָר והיתה הרוחה והמגפה נעצרה, כן הגידו האנשים. ויענו להם אנשי העיר כי המה זוכרים את הדבר הזה היטב. ויאמרו האנשים: "עתה נגיד לכם פשר דבר האיש המת אשר ציוה רבינו לסחבו בכל העיר ולעשות לו בזיון. הנה המת בא באותו לילה לרבינו ויאמר: 'למה עשיתם לי בזיונות האלו? הלא בב"ד [בבית דין] של מעלה עיינו כדיני ולא מצאו עלי עון כזה אשר אצטרך לסבול בזיונות האלו. ועתה אמרו לי, כי היו מכניסים אותי לגן עדן, ורק מאשר עשה לי רבינו בזיון הזה לא רצו להכנסני עד אשר אשאל את פי רבינו פשר דבר'. ויען לו רבינו: 'כי אותך ראיתי ישר לפני לסבול בזיון לכפר על העיר, כי לא ראיתי בכל האנשים איש ישר כמוך, גם למען תבא ותגד לי סיבת הדָּבָר והמגפה ר"ל [רחמנא ליצלן] אשר בעיר, כי העלימו ממני מן השמים ולא הגידו לי. אבל כך לא ראיתי חלילה שום דבר רע'. ויאמר המת לרבינו: 'אם תרצה לדעת סיבת הדבר בואו עמי ואראה לכם את העון אשר נעשה בעיר'. ואז קרא רבינו אותנו ואמר: 'בואו עמי'. והלכנו אתו עד בואנו חוץ

לעיר במערה אחת. ושם הי' איש אחד מעשירי העיר מזנה עם שני נשים אשר שתייהם הי' נשואות לאנשים מאנשי העיר. ואת זה ראינו בעינינו. ומיד נתן רבינו עיניו בו ועשהו גל של עצמות, ולזאת שככה הדבר מעל העיר. ויתפלאו כל העם, ויוסיפו האנשים לדבר: "עתה נתרץ לכם עוד פליאה אחת אשר תמחו עליה כל השומעים, כי רבינו התיר עגונה אחת מבעלה אשר עזבה בעלה רק חצי שנה, ושלח לה רבינו שמותר לה להנשא, וע"ז התפלאו כל אנשי העיר ויאמרו זוכרים אנחנו ומכירים את האשה ההיא אשר חי' עורנה ובענינו היתה פליאה נשגבה: ויאמרו האנשים אל יח' זאת לפלא בעיניכם כי האשה הזאת היא היתה אשת החוטא אשר הומת בעינו ע"י הרב רבינו וע"כ התיר אותה רבינו, וזהו שבח ה"ג אשר הגידו על רבינו ואז נעו כל העם בבכיה והבינו פרשת גדולת משה כי רבה היא, ואת המעשה הזאת כתבו בפנקס של הח"ק למזכרת עולם ואח"כ גנוהו בכבוד גדול כאשר יאתה לו תהא מ"כ:

אולם אך למראה עין נכנסה האור הזה אבל דבריו אתנו תמיד ומימיו אנו שותים בצמא הוא האיר לנו נתיבות במים עזים וכסולת נקיה בירר וליבן ההלכה לאמיתה הוא בעל המפה. הרמ"א "יכונה" בשם "הגה" אשר ערך על השלחן אשר ערך אדונינו מרן יוסף קארו ז"ל בעל הבית יוסף המכונה שלחן ערוך ושמעתי מאנשי שם אשר ראו בכתב או מקובל איש מפי איש ששלחו למרן הב"י כי ימהר לגמור חיבורו השלחן ערוך פן יקדמו הרמ"א ובאמת כן הי' כבר חיבר הרמ"א הלכה פסוקה על כל הד' טורים ואך מאשר הקדים אותו מרן בשלחן ערוך מכל מיני מטעמים ערך הוא המפה עליו וכל אשר שם משה הן מהלכות אשר בירר וליבן אותה מפוסקים קדמונים והן המנהגים אשר שם לפני בני ישראל תורה אחת היא לנו ולבנינו עד עולם ועליו כתב הרש"ל ז"ל ממשה ועד משה לא קם כמשה זכותו יגן עלינו לעולמי עד אמן:

לעיר במערה אחת. ושם הי' איש אחד מעשירי העיר מזנה עם שני נשים אשר שתייהם הי' נשואות לאנשים מאנשי העיר. ואת זה ראינו בעינינו. ומיד נתן רבינו עיניו בו ועשהו גל של עצמות, ולזאת שככה הדבר מעל העיר. ויתפלאו כל העם, ויוסיפו האנשים לדבר: "עתה נתרץ לכם עוד פליאה אחת אשר תמחו עליה כל השומעים, כי רבינו התיר עגונה אחת מבעלה אשר עזבה בעלה רק חצי שנה, ושלח לה רבינו שמותר לה להנשא, וע"ז התפלאו כל אנשי העיר ויאמרו זוכרים אנחנו ומכירים את האשה ההיא אשר חי' עורנה ובענינו היתה פליאה נשגבה: ויאמרו האנשים אל יח' זאת לפלא בעיניכם כי האשה הזאת היא היתה אשת החוטא אשר הומת בעינו ע"י הרב רבינו וע"כ התיר אותה רבינו, וזהו שבח ה"ג אשר הגידו על רבינו ואז נעו כל העם בבכיה והבינו פרשת גדולת משה כי רבה היא, ואת המעשה הזאת כתבו בפנקס של הח"ק למזכרת עולם ואח"כ גנוהו בכבוד גדול כאשר יאתה לו תהא מ"כ:

אולם אך למראה עין נכנסה האור הזה אבל דבריו אתנו תמיד ומימיו אנו שותים בצמא הוא האיר לנו נתיבות במים עזים וכסולת נקיה בירר וליבן ההלכה לאמיתה הוא בעל המפה. הרמ"א "יכונה" בשם "הגה" אשר ערך על השלחן אשר ערך אדונינו מרן יוסף קארו ז"ל בעל הבית יוסף המכונה שלחן ערוך ושמעתי מאנשי שם אשר ראו בכתב או מקובל איש מפי איש ששלחו למרן הב"י כי ימהר לגמור חיבורו השלחן ערוך פן יקדמו הרמ"א ובאמת כן הי' כבר חיבר הרמ"א הלכה פסוקה על כל הד' טורים ואך מאשר הקדים אותו מרן בשלחן ערוך מכל מיני מטעמים ערך הוא המפה עליו וכל אשר שם משה הן מהלכות אשר בירר וליבן אותה מפוסקים קדמונים והן המנהגים אשר שם לפני בני ישראל תורה אחת היא לנו ולבנינו עד עולם ועליו כתב הרש"ל ז"ל ממשה ועד משה לא קם כמשה זכותו יגן עלינו לעולמי עד אמן:

התיר אותה רבינו. וזהו שבח ה"ג אשר הגידו על רבינו. ואז נעו כל העם בבכיה והבינו פרשת גדולת משה כי רבה היא. ואת המעשה הזאת כתבו בפנקס של הח"ק [החברה קדישא] למזכרת עולם ואח"כ [ואחר כך] גנוהו בכבוד גדול כאשר יאתה לו תהא מ"כ [מנוחתו כבוד]:

אולם אך למראה עין נכנסה האור הזה, אבל דבריו אתנו תמיד ומימיו אנו שותים בצמא. הוא האיר לנו נתיבות במים עזים וכסולת נקיה בירר וליבן ההלכה לאמיתה הוא בעל המפה. הרמ"א [רבי משה איסרליש] "יכונה" בשם "הגה", אשר ערך על השלחן אשר ערך אדונינו מרן יוסף קארו ז"ל בעל הבית יוסף המכונה שלחן ערוך. ושמעתי מאנשי שם אשר ראו בכתב, או מקובל איש מפי איש, ששלחו למרן הב"י [הבית יוסף] כי ימהר לגמור חיבורו השלחן ערוך פן יקדמו הרמ"א [רבי משה איסרליש] ובאמת כן הי'. כבר חיבר הרמ"א [רבי משה איסרליש] הלכה פסוקה על כל הד' טורים ואך מאשר הקדים אותו מרן בשלחן ערוך מכל מיני מטעמים, ערך הוא המפה עליו וכל אשר שם משה הן מהלכות אשר בירר וליבן אותה מפוסקים קדמונים, והן המנהגים אשר שם לפני בני ישראל, תורה אחת היא לנו ולבנינו עד עולם. ועליו כתב הרש"ל [רבי שלמה לוריא] ז"ל: 'ממשה ועד משה לא קם כמשה', זכותו יגן עלינו לעולמי עד אמן: